عنوان بخش

شناخت مسائل روز

(اقتصاد؛ مبانی حسابداری؛

اطلاعات عمومی و سیاسی و....)

بررسی مبانی و اصطلاحات حسابداری، مبانی اقتصاد خرد و کلان

☑ **حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعات عبارت است از:** فرآیند تشخیص، اندازه‌گیری، ثبت و پردازش رویدادهای اقتصادی یک سازمان، تهیه‌ی اطلاعات لازم و گزارش آن به استفاده‌کنندگان این اطلاعات.

☑ **صورت‌های مالی موسسه به ۵ نوع تقسیم می‌شوند:** ترازنامه، سود و زیان، سود و زیان جامع، جریان وجوه نقد، یادداشت‌های توضیحی و ترازنامه که شامل اقلامی مانند دارایی، بدهی، سرمایه و .... می‌باشد.

■ **دارایی**← اموال یا منافع اقتصادی (منقول و غیرمنقول) متعلق به یک مؤسسه به اضافه‌ی حقوق مالی آن مؤسسه که دو بخش دارایی ثابت و دارایی‌های جاری تقسیم می‌شود. **۱– دارایی‌های جاری**← وجه نقد و سایر دارایی‌هایی که تا یک سال یا یک دوره‌ی عملیاتی بتواند به پول تبدیل شده یا مصرف شوند. **۲– دارایی‌های ثابت**← بخشی از دارایی‌ها که دارای عمر مفیدی بیش از یک سال می‌باشند و برای انجام امور یا عملیات مؤسسه خریداری شده‌اند. مانند: ماشین‌آلات، زمین و ساختمان.

■ **دارایی‌های نامشهود:** دارایی‌هایی که به لحاظ فیزیکی قابل لمس نیستند و در تولید و فروش کالا و خدمت مورد استفاده قرار می‌گیرند، مانند: علائم تجار، سرقفلی. **سرمایه‌ی در گردش** ← همان ارزش مالی دارایی‌های جاری است. **سایر دارایی‌ها** ← هزینه‌هایی مانند تأسیس، هزینه‌های قبل از بهره‌برداری و مطالبات بلندمدت.

☑ **بدهی‌ها؛ قرض ها یا تعهدات مؤسسه به اشخاص یا مؤسسات دیگر را بدهی می‌نامند که شامل موارد ذیل است:** ۱– **بدهی‌های جاری**← بخشی از تعهدات مؤسسه که در طول یک سال مالی تسویه شوند مانند: حساب‌های پرداختی، اسناد پرداختی و بهره. **۲– بدهی‌های بلندمدت**← بخشی از قرض های مؤسسه که زمان سررسید آن‌ها بیش از یکسال مالی است، مانند اوراق قرضه پرداختی و وام‌های پرداختی.

نکته‌برتر: سرمایه در شرکت‌های دولتی شامل:"**آورده‌ی نقد شرکا + آورده‌ی غیرنقد شرکا + سرمایه‌ی اهدا شده + اندوخته + سود انباشته.**"

☑ **بودجه:** تبدیل برنامه‌های یک‌ساله‌ی دولت به پول را بودجه می‌نامند. به تعبیر دیگر، بودجه‌بندی برنامه‌ای است که مبتنی بر تحلیل روند گذشته‌ی بودجه و پیش‌بینی بودجه‌ی آتی براساس آن است. بودجه‌بندی شامل"بودجه‌ی عملیاتی و مالی"می‌باشد.

☑ **مفهوم کارایی و اثربخشی در بودجه:**کارایی همان معیاری است که عملکرد سازمان را در قیاس با استانداردها و معیارهای از پیش تعیین شده نشان می‌دهد. و اثربخشی نیز، درجه‌ی توفیق سازمان را در انجام مأموریت به نحو مطلوب و در جهت نیل به اهداف مؤسسه ارزیابی می‌کند.

☑ **انواع بودجه:**۱- بودجه‌ی فروش ۲- بودجه‌ی تولید ۳- بودجه‌ی اداری و فروش ۴- بودجه‌ی طرح و برنامه ۵- بازاریابی و توسعه‌ی فروش ۶- هزینه‌های سربار.

☑ **مراحل اساسی‌در تهیه‌ی بودجه برمبنای صفر:**۱- شناسایی و تعریف هر یک از فعالیت‌های سازمان در یک مجموعه‌ی تصمیم‌گیری؛ ۲- تجزیه و تحلیل، ارزیابی و رتبه‌بندی این مجموعه‌ها و تعیین الویت آن‌ها براساس تحلیل هزینه و فایده؛ ۳- تخصیص منابع با توجه به رتبه‌بندی و اولویت هر یک از مجموعه‌ها.

نکات برتر

❶ بودجه‌بندی عملیاتی به معنای پیش‌بینی بودجه براساس تعیین قیمت تمام شده‌ی تک‌تک اقلام دخیل در یک فعالیت تولیدی یا خدماتی است. ❷بودجه‌ی عمومی دولت: بودجه‌ای که برای اجرای برنامه‌ی سالانه منابع مالی، پیش‌بینی اعتبارات جاری و عمرانی دستگاه‌ها، مشخص می‌شود. ❸ دو حوزه‌ی اصلی تعیین بودجه←۱- حوزه‌ی تغییر منابع و تغییر مصارف است. در بخش تغییر منابع← بودجه‌ی عمومی دولت شامل درآمدها (از جمله، درآمدهای حاصل از فروش کالاها، درآمدهای حاصل از جرایم و ....، واگذاری دارایی سرمایه‌ای، واگذاری دارایی مالی می‌باشد) در حوزه‌ی تغییر مصارف الگوی مصارف یکساله‌ی دولت تعیین و تعریف می‌شود. ❹ کاهش ضایعات، جلوگیری از بین رفتن فرصت‌ها و همچنین استفاده‌ی صحیح از منابع در جهت افزایش سودآوری← از اهداف اصلی بودجه‌بندی می‌باشد.

☑ **بودجه‌ی کل کشور**:"**شامل بودجه‌ی وزارتخانه‌ها + مؤسسات دولتی + شرکت‌های دولتی است.**"

☑ **درآمد دولت شامل**:"**درآمدهای نفتی+ عوارض و مالیات است.**" باید دانست که عوارض گمرکی با وضع تعرفه‌های متعدد بر واردات از منابع اصلی درآمد دولت است.

☑ **کسری بودجه:** باید دانست که کسری بودجه دلیلی برای افزایش تورم و کاهش ارزش پول ملی نیست. **تنها زمانی تورم ناشی از کسری بودجه ایجاد می‌گردد که←** دولت برای جبران کسری بودجه از بانک مرکزی قرض گرفته و در نتیجه آن پایه‌ی پولی افزایش یابد.

نکته‌برتر: اساسی‌ترین راه مقابله با کسری بودجه ←کار متراکم و صرفه‌جویی در مصرف و استفاده‌ی بهینه از منابع است.

☑ **انواع حسابداری شامل:**

۱- حسابداری صنعتی؛۲- حسابداری دولتی؛۳- حسابداری مدیریت؛۴- حسابداری مالی.

نکته‌برتر: حسابداری دولتی پل ارتباطی بین اقتصاد و حسابداری است که وضعیت اقتصادی جامعه را در قالب اعداد و ارقام نشان می‌دهد.

۵- بودجه‌بندی؛ ۶- حسابداری مالیاتی← از آنجا که بخش قابل توجهی از درآمدهای دولت از طریق وصول مالیات تأمین می‌شود این شاخه از حسابداری بر تأثیرات مالیاتی فعالیت‌ها و عملیات مالی تأکید دارد.

☑ **استفاده‌کنندگان حسابداری دولتی:**

۱- استفاده‌کنندگان داخل سازمان: مانند حسابرسان داخلی که وظایفی نظیر بررسی و ارزیابی صحت، کفایت کنترل‌های مالی و غیرمالی با هزینه‌های معقول را دارند.

۲- استفاده‌کنندگان خارج از سازمان: ۱- حسابرسان مستقل؛۲- مردم.

نکات برتر

❶ سازمان‌های دولتی بنا به دلایل و اضطرارهای دولتی، اجتماعی و قانونی و مدنی تأسیس می‌شوند، لذا از این دیدگاه که انگیزه‌ی آن‌ها با سازمان‌های بازرگانی که هدفشان صرفاً سود است متفاوت است، از دیگر دلایل تفاوت سازمان‌های انتفاعی و بازرگانی با سازمان‌های غیرانتفاعی دولتی می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:۱- منابع مالی در مؤسسات دولتی بر پایه‌ی مالیات و در مؤسسات بازرگانی از طریق سهامداران خصوصی تأمین می‌شود. ۲- مالکیت سازمان‌های دولتی برخلاف مؤسسات بازرگانی اصولاً عمومی است. ❷ تعیین اطلاعات مالی معتبر برای تعیین و پیش‌بینی وضعیت مالی دولت، تعیین و تأمین اطلاعات لازم و مفید جهت برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی دولت، ابزاری مفید جهت ارزیابی کارایی مدیران اجرایی و در نهایت، تأمین و تعیین اطلاعاتی مفید جهت، پیش‌بینی ورود، خروج و مانده منابع مالی دولت← از جمله کاربردهای اساسی حسابداری دولتی است.

طبقه‌بندی هزینه‌ها و نسبت‌های مالی

انواع هزینه‌ها در مراکز هزینه:

۱- هزینه‌ی مواد اولیه ۲- هزینه‌ی دستمزد و یا کار مانند دستمزد کارگران خط تولید ۳- هزینه‌ی سربار (بالاسری): به جز هزینه‌ی مواد اولیه و دستمزد مستقیم، سایر هزینه‌هایی که در تحقق اهداف تولیدی به کار می‌روند؛ سربار می‌باشند. مانند هزینه‌های تعمیرات ماشین‌آلات، هزینه‌های استهلاک و هزینه‌های سوخت و ...

■ باید دانست برای محاسبه‌ی دقیق بهای تمام شده‌ی محصولات، برآورد و جمع‌آوری کل هزینه‌های انجام شده که ذکر شد، لازم می‌باشد.

نکته‌برتر: نرخ بازگشت سرمایه، کارایی دارای‌ها را در کسب سود اندازه می‌گیرد. نسبت سود ناویژه، نشان دهنده‌ی منافعی است که از محصولات گوناکون حاصل شده است.

■ با کمک نقطه مدل سربه سر می توانیم دریابیم که در چه نقطه ای از تولید درآمدها و هزینه ها با هم برابرند و در چه میزانی از تولید، موسسه سود دهی و ضرر دارد.

قانون و سازمان برنامه و بودجه

■ **در برنامه‌ی درازمدت قانون برنامه و بودجه←** چهارچوب لازم، برنامه‌های توسعه‌ی اقتصادی و اجتماعی برای یک دوره‌ی ده‌ساله به عنوان راهنمای برنامه‌ریزی‌های پنج ساله پیش‌بینی می‌شود.

■ **در برنامه‌ی عمرانی پنج‌ساله←** برنامه‌ای جامع برای مدت ۵ سال به تصویب مجلس می‌رسد و در **برنامه‌ی سالانه‌ی قانون برنامه و بودجه←** چهارچوب‌های عملیات اجرایی دولت که ضمیمه‌ی بودجه‌ی کل کشور می‌شود و سالانه تنظیم می‌گردد، تسلیم مجلس شورای اسلامی می‌شود.

■ **بودجه‌ی عمومی دولت←** پیش‌بینی اجرای برنامه‌ی سالانه‌ی منابع مالی لازم.

■ **فعالیت جاری←** برنامه‌ها و عملیات مشخصی که برای نیل به هدف‌های برنامه‌ی سالانه‌ی ملی یک سال اجرا می‌شود.

■ **عملیات اجرایی←** طرح‌های عمرانی و فعالیت‌های جاری دستگاه‌های اجرایی در برنامه‌ی سالانه.

■ **اعتبارات عمرانی**← پیش‌بینی مجموع اعتباراتی که در برنامه‌ی عمرانی پنج‌ساله به شکل کلی و در بودجه‌ی عمومی دولت به تفکیک، جهت اجرای طرح‌های عمرانی و توسعه‌ی هزینه‌های جاری مربوط به برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی دولت صورت می‌گیرد.

■ **اعتبارات جاری**← پیش‌بینی مجموع اعتباراتی که در برنامه‌ی عمرانی پنج‌ساله به شکل کلی و در بودجه‌ی عملی دولت به تفکیک، جهت تأمین هزینه‌های جاری دولت و هزینه‌ی نگهداشت سطح فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی دولت صورت می‌گیرد.

■ **طرح عمرانی**← به اجرا در آوردن برآوردها و مطالعات فنی و اقتصادی یا اجتماعی که توسط دستگاه اجرایی جهت نیل به هدف‌های برنامه‌ی عمرانی پنج‌ساله به صورت سرمایه‌گذاری ثابت شامل هزینه‌های غیرثابت وابسته در دوره‌ی مطالعه و اجرا صورت گرفته است.

■ سازمان برنامه و بودجه مؤسسه‌ی دولتی است که تحت‌نظر نخست‌وزیر اداره می‌شود.

نکات برتر

❶ شورای اقتصاد که مرکب از وزیرانی چون وزیر دارایی، وزیر اقتصاد، وزیر کار و امور اجتماعی، وزیر تعاون و امور روستاها، وزیر مشاور رئیس سازمان برنامه و بودجه، وزیر کشاورزی و صنایع و همچنین رئیس کل بانک مرکزی می‌باشد و دارای وظایفی به شرح زیر است:۱- تصمیم‌گیری درباره‌ی مسائلی که مسئولان دستگاه‌های اجرایی در زمینه‌های اجرایی طرح‌ها و فعالیت‌ها با آن مواجه هستند. ۲- تعیین هدف‌های کلی برنامه‌های عمرانی کشور ۳- بررسی خط‌مشی‌ها و سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی جهت طرح در هیأت وزیران ۴- تعیین خط‌مشی تنظیم بودجه‌ی کل کشور ۵- اظهارنظر نسبت به برنامه‌های عمرانی جهت طرح در هیأت وزیران. ❷ مرکز آمار ایران زیر نظر سازمان مدیریتی و برنامه‌ریزی کشور قرار دارد و موظف است به ارائه‌ی آمارهای ادواری گوناگون و سرشماری عمومی نفوس و مسکن در هر ده‌سال یک بار می‌باشد.

مبانی اقتصاد و معرفی بازار

■ علم اقتصاد، علم تخصیص بهینه منابع کمیاب است. منابع را در علم اقتصاد به منابع اقتصادی و غیراقتصادی تقسیم‌بندی می‌کنند. منابع اقتصادی به منابعی گفته می‌شود که دارای محدودیت بوده و کمیاب می‌باشد، در نتیجه دارای قیمت است.

☑ **تعریف تقاضا:** تقاضا مقدار کالا یا خدمتی است که با توجه به قیمت و سایر عوامل در هر دوره خریداری می‌کنیم. به بیان دیگر← نیازهای ما با توجه به قیمت و درآمد و ..... تبدیل به تقاضا می‌شود.

☑ **منحنی تقاضا:** نمایش هندسی تابع تقاضا در محور مختصات که به صورت زیر نشان داده می‌شود، منحنی تقاضا می‌باشد.

نکته‌برتر: رابطه قیمت و مقدار تقاضا، معمولاً رابطه‌ای معکوس می‌باشد، به عبارت دیگر شیب منحنی تقاضا، منفی است که به قانون «منفی بودن شیب منحنی تقاضا» نیز معروف می‌باشد.